

בס"ד

ביכ"נ א.ה.

נ'

ביכ"נ ז.א.

ש.מ. ת.ז.

מ.מ. ת.ז.

מ.נ. ת.ז.

פסק דין ביניים

א. רקע דיוני

הצדדים חתמו על שטר בוררות בפני בית הדין, קבלו עליהם בקנין את החלטות בית הדין, טענו את טענותיהם והגישו את ראיותיהם. בית הדין ביקר במתחם בתי הכנסת וראה את זירת נושא הדו"ד.

ב. עובדות מוסכמות

משפחת מ. מפעילה מזה עשרות שנים בית כנסת ברח' א.ה. 4 במושב ב. ושמו א.ה. מ.. בית הכנסת מופעל בעיקר ע"י בני משפחות מ. ומדעי. המשיב הינו בן דוד של המבקש 2. השטח אושר לבית הכנסת ע"י האגודה- נחלות ב. אגודה שיתופית. בבית כנסת זה מתקיימות תפילות בעיקר בשבתות ובחגים. לימים נפטרה בתו של ה"ה נ.מ., להלן המשיב, שהוא אחד המתפללים. ועד בית הכנסת אישר למשיב לקיים פעילות תורנית לעילוי נשמת בתו בעזרת הנשים של בית הכנסת. במקום התקיים גם מנין נץ. פעילות זו אושרה גם בישיבת הוועד של בית הכנסת. פעילות זו גדלה, עברה בהמשך בהסכמה לשטח שתחת עזרת הנשים תוך הסכמות שבתקופת החגים המקום ישמש כעזרת נשים, ובהמשך בתקופת הקורונה עברה הפעילות לשטח הפרגולה שליד בית הכנסת. גם לאחר הקורונה נשאר המשיב ופעילות ז.א. (להלן המשיבה) במתחם חצר בית הכנסת, כאשר עם הזמן הקים המשיב מבנה בבניה קלה בו התקיימה הפעילות.

ג. רקע משפטי

התגלעו סכסוכים בין המבקשים למשיב ובמסגרתם התקיימו מספר הליכים. במקרה אחד הוזמנה משטרה ע"י המבקשת. הוגשו מספר פעמים בקשות לצווי הרחקה כנגד שני חברי ועד א.ה. הבאים בשמה בהליך זה (להלן המבקשים, או המבקש 1 ה"ה ש.מ., המבקש 2 ה"ה מ.מ., הן ע"י המשיב והן ע"י ה"ה עוזיאל משה אחיו של המשיב. הצווים לא ניתנו או בוטלו לאחר דיון בבית המשפט. המבקשת פנתה לוועד אגודת המושב 4 פעמים בדרישה לפינוי המשיב והמבנה שהקים במתחם בית הכנסת. עוד פנתה המבקשת לוועדה לתכנון ובניה בחבל מודיעין בדרישה לפינוי המבנה שהקים המשיב. המבקשת כתבה בכתב התביעה כי נשלחו למשיב התראות ע"י ועדת הביקורת של האגודה להסיר את המבנה שהקים. המבקשת לא טרחה לצרף מכתבים אלו לתביעתה, ואולם הגיע לבית הדין מכתב אביחי יוסף מזכ"ל האגודה המאשר כי ניתנו

בית דין לדיני ממונות - הליכות עם ישראל

ת.מ. 372-02-24

תאריך: טז טבת תשפ"ו 05/01/25

בפני הרב רצון ערוסי אב"ד, הרב שלום חי מרחבי חב"ד, הרב נריה זאבי חב"ד

התראות אלו. בתאריך 20.03.24 הוציא המשיב למבקשים צווי הרחקה מבית הכנסת בטענה לאלימות והשחתת רכוש על ידם בביכ"נ המשיבה.

בדיון הראשון חתמו המבקשים ש.מ. ומ.מ. בשם בית הכנסת. בא כוחם הבהיר שחתימתם מספיקה והם הגורם המייצג את בית הכנסת. בית הדין ביקש לרווחא דמילתא לצרף חתימות של המתפללים. לאחר הדיון, שלחו הנ"ל מכתב בו חתומים מתפללים מבית הכנסת המבקשים לבטל את הבוררות. בדיון מתאריך כה תמוז תשפ"ד (31/07/24) השיב בית הדין למבקשים כי הם עצמם טענו בדיון הראשון באמצעות בא כוחם כי הם מוסמכים לחתום בשם הוועד. כמו כן הוכח ממסמכים ששלחו המבקשים לרשויות שונות כי הם רואים עצמם כמייצגים מוסמכים של בית הכנסת. כמו כן הובהר לדבריהם כי מתוך הוועד המקורי שהיה חבר בו גם המשיב, מייצגים המבקשים רוב של 3 מתוך 5 חברי הוועד. בדיון מאוחר יותר טענו המבקשים כי נ.מ. במעשיו פרש מהוועד. אמנם המבקשים הודו שאין מסמך מפורש כזה.

בית הדין ניסה למצוא פתרון מקורי באמצעות ה"ה שמריהו הילל. מר הלל השיג הקצאה מהאגודה לטובת המשיבה, של קרואן במתחם אחר לצורך קיום הפעילות של המשיבה. בית הדין המליץ למשיב לחטוף הצעה זו בשתי ידיים. המשיב התנגד משלושה נימוקים: דמי השכירות, קוטן המקום, והתחייבות שהיתה בהצעה לפנות את המקום אחרי 10 שנים ולהרוס אותו. בית הדין השיג הפחתה בדמי השכירות, אך הסירוב הראשוני והתמשכות הטיפול בהצעה גרמה לביטול ההצעה.

ב"כ הנתבעים ביקש לזמן מספר עדים. בית הדין השיב כי אין בכך צורך לעת עתה ונימוקים ימסרו במסגרת הפס"ד במידה שלא תשתנה ההחלטה.

בשלהי חודש אלול התשפ"ה ביצע המשיב שינויים בבינוי באופן חד צדדי ללא הידברות ללא תיאום ללא הסכמה ובניגוד להוראות בית הדין. המשיב תרץ את מעשיו בטענה שהשינוי בבינוי יקל על מעבר נשים אל ביכ"נ א.ה.. התובעים הצביעו על הפחתת המקום בא.ה. ועל ביטול חלון כתוצאה מהשינוי. בדיון שהתקיים בתאריך כח אלול התשפ"ה (21/09/25) בעקבות הבקשה, הוחלט לחייב את המשיב להחזיר את המצב לקדמותו ולשלם את הוצאות התובעים בהליך זה.

ד. טענות התובעים

א. הנתבע הפר את ההסכמות שלפיהן פעל בבית הכנסת. לפיכך עליו לסלק את ידו משטח בית הכנסת כולל הפרגולה והרחבה.

ב. הנתבע חוסם את המעבר לשירותים. צריך לסלק את החסימה.

ג. הנתבע השתלט על המחסן של בית הכנסת. עליו להשיב את המחסן לבעליו.

ד. הנתבע חוסם את המעבר לעזרת נשים.

ה. הנתבע משתמש בלי רשות בצידוד וספרים של בית הכנסת. מבוקש לסלק את ידו.

ו. לאחר התחלת ההליך פנה ועד בית הכנסת בדרישה מבית הדין להסתלק מהבוררות בטענה שרוב מתפללי

א.ה. מתנגדים לסמכות בית הדין בנושא זה.

ה. טענות האגודה

בית דין לדיני ממונות - הליכות עם ישראל

ת.מ. 372-02-24

תאריך: טז טבת תשפ"ו 05/01/25

בפני הרב רצון ערוסי אב"ד, הרב שלום חי מרחבי חב"ד, הרב נריה זאבי חב"ד

התקבל מכתב ממזכ"ל האגודה של ב., ה"ה אביחי יוסף, בו מלין המזכ"ל על קיום דיונים בבית הדין בנושא פעילות המשיבה במתחם בית הכנסת. לדבריו המשיב הינו פולש ועל האגודה לסלקו.

ו. טענות הנתבעים

- א. חובה על בני העיר להקים מקום תורה ותפילה. בנידונינו המשיב הוא זה שמקיים פעילות של תורה ותפילה משך כל ימי השבוע וחובה לאפשר את פעילותו.
- ב. הרב ע. מ. הקים את בית הכנסת עבור מקום תורה ותפילה, בנה אותו בעשר אצבעותיו והשקיע בו דמים מרובים. בית הכנסת בהגדרתו מיועד להרבות תורה ותפילה ככל האפשר ולא להצטמצם לשעות בודדות בשבוע ובוודאי שלא למנוע תורה ותפילה. הרב ע. מ. תמך בהקמת מנין הנץ, השתתף בו בפועל ועודד את המשיב גם בהקמת הכולל. הרב הוא בעל הסמכות בכל הנוגע לעניינים הרוחניים של בית הכנסת ובהם פעילות המניינים ושיעורי התורה.
- ג. לא ברורה עמדת רוב חברי ועד בית הכנסת א.ה..
- ד. על א.ה. להקים עמותה. מתפללי בית הכנסת יבחרו את מנהלי העמותה מחדש.
- ה. המבקש 1 אינו גר בב. ולפיכך אינו יכול להשמיע את קולו בסוגיא שבבירור. גם ברשימת המתפללים שהגישו א.ה. רבים אינם גרים בב. ואחרים אינם מתפללים ב'א.ה.' באופן קבוע.
- ו. המבקש 1 והמבקש 2 הצהירו בראשית ההליך שהם נבחרו לוועד בית הכנסת א.ה. והם מוסמכים לייצג אותו. כך הבהיר גם בא כוחם. לפיכך יש תוקף לבוררות.
- ז. נעשו מעשי אלימות ע"י אנשים מטעם המבקשת.
- ח. דרישה להוצאות משפט
- ט. צורף מכתב מארבעת בני הרב מ., בו הם כותבים שאביהם הרב, הקים את בית הכנסת כדי להרבות תורה ותפילה, והפעילות המבורכת של המשיב צריכה להתקיים בתוך בית הכנסת ולא בחוץ כפי שהפעילות היום.
- י. בקשה לחיוב הוצאות.

ז. עדויות

התקבלה עדות הרב סעדיה מעטוף. לדבריו הרב ע. מ. הקים את הביכ"נ, והיה בעל הבית עד לפטירתו. המבקשים השיבו שעם הזמן באו כוחות צעירים והם גרעין הוועד היום. הצדדים ביקשו להביא עדים נוספים מחברי בתי הכנסת של הצדדים ובית הדין דחה את בקשתם. השיקולים לדחיית הבקשה היו משום שלפי מטרות העדות שנמסרו, עדות העדים לא תשנה את התוצאה ואת הידוע מכבר לבית הדין, וכדלהלן. מסיבה זו בית הדין גם אינו מייחס חשיבות לתצהירי מתפללים שצורפו לסיכומי א.ה. ובית הדין אינו רואה צורך להתייחס למחלוקת שבין הצדדים בהקשר לתצהירים אלו.

ח. דיון והכרעה

ט. סמכות

על שטר הבוררות חתמו המבקש 1 והמבקש 2 מטעם בית כנסת של המבקשת, והמשיב מטעם המשיבה. לאחר הדיון הראשון נשלח מטעם א.ה. מכתב עליו חתומים מתפללים מא.ה. ובו הם מבקשים לבטל את הבוררות ולהעביר את מקום הדיון. בית הדין דחה את הבקשה. נימוקים: הוועד נבחר כדין. שני החותמים הם המנהלים בפועל את המבקשת. חברי הוועד האחרים, המשיב וחבר נוסף עברו לתפקד במשיבה, אשר כפי האמור להלן, למעשה פרשו לבית כנסת המשיבה המתנהל כיחידה בפני עצמה, אינם חלק מבית כנסת המבקשת ואינם שותפים להפעלתו. באשר למשיבה, המוציא והמביא במשיבה הוא המשיב ובסמכותו לייצג את הזכויות של ז.א. ופעילויותיה.

י. מיהם חברי הוועד

ב"כ המשיבה טען נגד חברותו של המבקש 1 בוועד משום שאינו גר במקום. המשיבה ציטטה את התקנון המצוי, וכן ציין את דברי היועמ"ש לפיו עמותה המנהלת בית כנסת רשאית לקחת בחשבון את מקום מגוריו של המועמד ואף לקבוע בהתאם מי רשאי להיחשב מתפלל קבוע. וכן ציין את פסיקת השופט עמית ואת התקנון המצוי.

אמנם, בית הכנסת דן אינו עמותה ולא קיבל על עצמו את התקנון המצוי. בהוראת היועמ"ש נאמר בפירוש שצריך לשקול את הדברים בהתאם למאפייניו הייחודיים של בית תפילה. הנהלת העמותה רשאית לקחת בחשבון שיקול של מגורים וממילא גם רשאית לקבוע שנתון זה אינו מהותי. כאשר מדובר בבית תפילה משפחתי יתכנו שיקולים נוספים מלבד מקום המגורים וזכותם של המתפללים לקבוע מי מנהל ומייצג אותם. לפיכך בית הדין אינו רואה מקום להתערב בשיקולי אנשי המבקשת בבחירת חברי הוועד שלהם. ולגבי תוקף החלטות ועד מנהל של הקדש ע"י פסקי דין - ירושלים דיני ממונות ובירורי יוחסין (כרך י פס"ד המתחיל בעמוד קמ):

ועי' "ירחי כלה - פוניבז'" סוכה כרך א עמ' תקס: בדין ישיבה קדושה לתלמידים הרשומה כעמותה, כבר פסקו גדולי הפוסקים בדורנו שהיא איננה מוסד פרטי של מי שהוא אלא נחלת הציבור, והנהלה המנהלת אותה דינם כגזברים ואפוטרופסים על ההקדש, והחלטותיהם ברות תוקף הלכתי לכל דבר, מכיון שנכסי העמותה הינם הקדש ואינם כספים פרטיים, וכל מוסד של הקדש אינו נחלת הפרט אלא נחלת הציבור.

ועיין שם עוד (פסקי דין - ירושלים דיני ממונות ובירורי יוחסין י פס"ד המתחיל בעמוד קמ):

ואף אם העמותה היתה זו שהרשתה לתלמיד להתגורר בישיבה, אין לו על הישיבה טענת חזקת תשמישין, כשם שתלמיד בישיבה אם הישיבה מחליטה להוציאו אינו יכול לטעון כנגדה חזקת תשמישין על מקומו בישיבה, לפי שהישיבה מעולם לא נתנה לו בעלות של תשמישין אלא איפשרה לו ללמוד בישיבה שלה, וזכותה להרחיקו לפי ראות עיניה וכו'. ע"ב.

וכן לעניננו. הועד התיר את פעילות ז.א. בתנאים מגבילים. משהופרו התנאים זכותו של הוועד להורות על הוצאת הפעילות משטח בית הכנסת.

יא. השליטה בא.ה.

בהלכה קיים חילוק בין בית כנסת של כפרים לבית כנסת של כרכים. בית כנסת של כפרים שייך לבני הכפר ובית כנסת של כרכים שייך לכל העולם כולו, מכיוון שנבנה ונתקן על דעת כל העוברים שם שיבואו להתפלל בו. בנדון דידן האגודה הקצתה את השטח של המבקשת למשפחת מ. ולפיכך מדובר בביכ"נ של כפרים

השייך למשפחה. יעוי' ג"כ באג"מ (או"ח ח"ו סי' יג) שבבתי כנסת המתנהלים ע"י ועד, אפילו אם הם בכרכים, נחשבים הם כביכ"נ של כפרים. המשתמשים במקום בחרו בוועד והוועד הוא המייצג. אדם פרטי הבונה או המשקיע מכספו בבית כנסת של כפרים, דעתו עבור בני הכפר ואין לו מכח זה בעלות פרטית. תיתכן בעלות על השררה של רב וכד' העוברת בירושה מאב לבן, אבל לא שליטה ניהולית בניגוד לרצון המתפללים. לפיכך, לרב ע. מ. זכויות רבות בבית הכנסת, אך כיום ובפרט אחרי פטירתו הסמכות המקומית היא בידי הוועד המייצג את ז.א.. הדברים נכונים שבעתיים כאשר שטח בית הכנסת הוקצה ע"י האגודה. האגודה אינה מקצה לאדם פרטי כזה או אחר עם כל מעלתו ותרומו, אלא לציבור המתפללים, ובמקרה זה לבני משפחת מ.. זכותם של בני המשפחה לבחור את נציגיהם להנהלת בית הכנסת. ועי' בשו"ת ראם סי' נג שהקדשות שניתנו לביכ"נ וחלק נפרדו מהקהל, ישארו ההקדשות ביד רוב הקהל (ולא לפי דעת מי שתרם בעבר).

מנין נפרד המבקש זכויות בבית הכנסת, אין לו זכות לכך ואפילו אם מיעוט מהמתפללים הקבועים הם חברי המנין הנפרד. ועי' פסקי דין של בתי הדין הרבניים בישראל (חלק טו פס"ד המתחיל בעמוד 339):

אמנם חלק מן המניין הנפרד הם חברי העמותה - כפי הנראה, מיעוט - אבל אין להם זכות לכפות את דעתם על רוב החברים. בשו"ת "אבקת - רוכל" בענין ביכ"נ שנחלק, והמיעוט שנפרד מבקש לקבל חלק מתשמישי הקדושה שבביהכ"נ, וכתב הבית יוסף: "נראה מכאן כי גדול כוח הרבים, ובנידון דידן נמי רבים נינהו וקדמו והחזיקו בהסכמתם ובהסכמת השאר דמעוטים נינהו לגביהו. "בזה ודאי לא נשאר למעטים ההם שום חלק בהם כלל". המבי"ט בסיומה של אותה תשובה הסכים לב"י, וכתב: איברא שקהל אחד שעשו כלי קודש, זהב וכסף [עמוד 342] לכבוד ס"ת אשר בביהכ"נ, ואח"כ נפרדו קצת מאנשי הקהל ועשו להם בית כנסת אחר, שאין להם דין לתבוע חלק הכלים אשר הם בנדבתם, כיון שנשארו רוב הקהל בביהכ"נ".

האבקת רוכל הוא בסי' קכב

ועי' בפתחי תשובה (חוי"מ סי' קסב ס"ק ו) שהביא שם מדברי פוסקים שמנין שנפרד מבית הכנסת בגלל חילוקי דעות ופרשו עימו מיעוט מהקהל, אין להם זכויות בבית הכנסת ממנו פרשו. ועי' שם מה שהביא משו"ת באר יצחק (אורח חיים סימן כד):

נידון עיר אחת שיש שם בהכ"נ מכבר וזה מקרוב יצאו מקצת אנשים מבהכ"נ הנ"ל להתפלל בפני עצמם, וכעת תובעים חלקם מן ההכנסות לבהכ"נ הישן וגם תובעים חלקם מן הספרים וכלי הקודש של בהכ"נ הישן, ומעב"ת פסק דאינם יכולים לתבוע כלל ולגרוע זכות הבהכ"נ הישן והאריך בזה בדברים נכונים, הנה גם דעתי מסכמת לזה, כי ברור הוא דאינם יכולים להסיג גבול שגבלו ראשונים.

ובדברי הבאר יצחק התבאר שמיעוט שפרשו מהרוב אינם יכולים להזיק לבית כנסת שממנו פרשו ואין להם זכויות בו. אמנם לא התבאר בפירוש מה דין רוב הפורשים מהמיעוט.

ועי' שו"ת מהרשד"ם חלק יורה דעה סימן קפב

שאלה ק"ק סיסילי' חדשים גם ישנים זה כמה שנים כמו ע' שנה פחות מעט או יותר מעט היו בבית אחד והיו באהבה ואחוה עפ"י הסדרין שיהיו ביניהם ואעפ"י שהיה לכל כת וכת ספרים וכלי הקדש בפני עצמה וכיס של צדקה בפני עצמה מ"מ היו כאלו היו קהל אחד ושנת השל"ה עלה ברוח אנשי ק"ק סיסיליא חדשים ונפרדו ויצאו מבית הכנסת הישן שהיו מתפללין יחד עם אחיהם ובנו ב"ה לעצמ' ואחר שעברו ו' חדשים או יותר תבעו לאחיהם שרוצים לחלוק עמהם הב"ה וליקח הספרים וכלי הקדש שלהם.

והשיב המהרשד"ם:

בית דין לדיני ממונות - הליכות עם ישראל

ת.מ. 372-02-24

תאריך: טז טבת תשפ"ו 05/01/25

בפני הרב רצון ערוסי אב"ד, הרב שלום חי מרחבי חב"ד, הרב נריה זאבי חב"ד

ונלע"ד שהדין ברור כשם' מכל הצדדים שאין כח לחדשי' על הישנים לא לתבוע דין חלוק' ולא דין גוד או איגוד ולא דין עצינו ואבנינו אנו נוטלין אלא הכל כמו שגזרנו הח' הש':

ועי"ש בגוף התשובה טעמו:

ומטעם אותה משנה כתב מהררי"ק ז"ל בתשובה סי' קי"ג שאין לשנות מקום ב"ה ממקומו ואפילו יש טעם לרוצים לשנות א"כ איך יאמרו החדשים לישינים גוד או איגוד שהרי יאמרו אין אתם יכולים לומר לא לנו ולכם לשנות מקום מקדש אבותינו

ומשמעות דבריו שגם כשהרוב פרש מן המיעוט, אין הרוב יכול לקחת את חלקו. וכ"כ בפד"ר (כרך טו עמ' 342).

בפני בית הדין הופיעו שניים מתוך חברי הוועד, המבקש 1 והמבקש 2, המייצגים את המבקשת בהליך. לעומתם הופיע המשיב שאף הוא חבר ועד. לגבי שאר חברי הוועד נאמר בע"פ כי חבר ועד נוסף מתפלל עם המשיב ושייך לאנשי המשיבה, וחבר ועד אחר נמנה עם המבקשים. כך או כך, נראה כי חברי ועד שפרשו הלכה למעשה מבית הכנסת, ומתנהלים תחת עמותה עצמאית ללא תיאום עם הוועד והחלטותיו, אינם יכולים להמשיך ולקבל החלטות כחלק מהוועד. מעמדו של הוועד הוא כשל בית דין וכאשר קיים ניגוד עניינים (נגיעה), אין אפשרות להמשיך ולאחוז בחבל משתי קצותיו. אמנם מטרתו של המשיב לתורה ולתעודה כפי שהצהיר בפני בית הדין, אבל אחרי שהקים עמותה ויש לה צרכים הסותרים לחלק מאנשי המבקשת, אינו יכול לפעול גם בשם המבקשת.

יסוד הדברים בש"ע (חו"מ סי' ט ס"א):

מאוד מאוד צריך הדיין ליזהר שלא ליקח שוחד, אפי' לזכות את הזכאי.

וכתב פתחי תשובה (שם ס"ק א):

עיין מ"ש לקמן סימן ל"ד סעיף י"ח ס"ק (כ"ח) [כ"ז] בשם פלפולא חריפתא דלאו דוקא דין אלא ה"ה נאמנים על הצבור אף שאין דיניהם דין תורה, ע"ש:

כלומר, אסור לאיש ציבור להכריע הכרעות בנושאים שיש לו נגיעה אליהן. כ"ש בנידו"ד שהמשיב הקים עמותה ומוציא עליה הוצאות ויש לו צורך שהעמותה תקבל שטח ומבנה ובלי זה הוא נושא בכל העלויות, שאינו יכול להכריע בכגון דא בוועד של בית הכנסת הוותיק.

יב. התנהלות המשיב

המשיב קיבל רשות מהוועד לקיים פעילות בעזרת נשים. מאוחר יותר קיבל הסכמה לסגור את השטח תחת העזרת הנשים ולהשתמש בו לצורך מניין נץ. הוועד התנה עם המשיב שלא תהיה הפרעה לנשות א.ה. בחגים, ובזמנים אלו מנין הנץ יבוטל. עוד התנה שלא תבוצע שום פעולה שלא בתיאום. בזמן הקורונה קיבל המשיב רשות לערוך פעילות בסככה שמאחורי בית הכנסת. אמנם המשיב בנה בשטח הסככה קירות בלי תיאום עם שאר חברי הוועד. המשיב מקיים את פעילות המשיבה בשטח שבנה. בפעילות זו המנהגים אינם תואמים בהכרח לנוסח ולמנהגים של אנשי א.ה. והפעילות נעשות ללא תיאום עם אנשי א.ה.. ענייני המשיבה מנוהלים בעמותה עצמאית ואינם עוברים דרך המבקשת.

העולה מהדברים שהמשיב, לאחר שהחל לפעול כחלק מבית כנסת המבקשת וכחלק מהוועד של המבקשת, הפך בהמשך להיות גוף עצמאי שאינו חלק מהמבקשת ואינו מתואם עימם. לא התקיימו ישיבות ועד או

הסכמות לפני שהמשיב ביצע את מהלכיו וארגן את פעילותו, והלכה למעשה המשיבה היא ישות עצמאית המנותקת לחלוטין מא.ה..

מצב עניינים זה הביא למתחים רבים בין חלק מאנשי המבקשת, לאנשי המשיבה ובפרט למשיב. יג. העולה מן הדברים, שגם אם מעיקר הדין ראוי היה לקיים פעילות תורנית ברוכה בתוך המבקשת, ואולי אף לחיבה, במציאות הדברים לא ניתן לקיים את פעילות המשיבה בתוך א.ה. מהנימוקים הבאים:

1. בין הצדדים שוררת יריבות קשה שאינה מאפשרת התנהלות משותפת. אין שני מלכים משמשים בכתר אחד ואין אדם יכול לדור כו'. מצב זה עשוי להביא חלילה להתנגשויות קשות וכפי שאירעו. בתוך המבקשת קיימת קבוצה וותיקה שמתנהלת עם מנין 'רגיל' שאינו נץ ופעילות המבקשת עשויה להתנגש עימה. גם אם הקבוצה הוותיקה קטנה, לא ניתן לשלול ממנה את השימוש בבית הכנסת לטובת פעילות חדשה, חשובה ככל שתהיה.

2. לא ניתן לכפות על בית כנסת המבקשת להכניס לתוכו גוף אחר שמתנהל התנהלות עצמאית ללא תיאום ואף בניגוד לרצון ולצורכי אנשי המבקשת.

3. במשיבה יש שינויים מהנהוג במבקשת לגבי זמני התפילות, ציבור המשתתפים, נוסח התפילה, ומנהגים שונים. לא ניתן לחייב את אנשי המבקשת להסכים לשינויים אלו. זכותה של כל קהילה לשמר את מנהגיה ובפרט בעדת קודש תימן אשר מקפידה מאוד על שימור מנהגים בדייקנות.

לא נעלם מעיני בית הדין שהמשיב עצמו, לא הביע עניין בחזרה לתוך המבקשת, ואף אמר מפורשות בדיון הפשרה שאינו מעוניין בכך.

לכן, מטעמים אלו ואחרים, השליטה בבית כנסת המבקשת עצמו נשארת בידי אנשי המבקשת וכפי שהיה.

יד. חובת בני העיר

ב"כ התובע העלה בטיעונו בכתב ובע"פ מספר פעמים את חובת בני העיר להעמיד מקום תורה ותפילה. ב"כ הנתבע טען מכח זה שבימי החול בהם בייכ"נ המבקשת פנוי, חובה על אנשי המבקשת להעמיד את בית הכנסת לרשות פעילות אנשי המשיבה. ב"כ המשיבה אף טען כי לאחרונה מנסים אנשי המבקשת לייצר פעילות מסויימת בימי החול, במיוחד כדי לחסום את המשיבה, ושלל פעילות זו.

אמנם, החובה של בני העיר להעמיד מקום תורה היא חובה על ראשי הציבור ובמקרה זה על האגודה. וטוב היתה עושה האגודה אם היתה מעמידה מקום של קבע לטובת פעילות המשיבה. אמנם כאמור האגודה אינה חלק מהליך זה והפסק אינו תקף לגביה. לא ניתן מצד חובה ציבורית זו לכפות על אדם פרטי, או על ציבור ספציפי או בית כנסת מסוים, לשנות את סדריו ולייצר שיתופי פעולה המביאים למתחים ולקשיים מרובים כאמור לעיל.

ויש לציין בקשר לזה את דברי המבי"ט לגבי מחלוקת בביכ"נ שיש הרוצים לעשותו בית מדרש (שו"ת מבי"ט חלק ב סימן קעא):

ואם ב"ה זה הוא קדש לכולם והרוב רוצי' לעשותו בית תלמוד תורה אם אין להם מקו' אחר לתלמוד תורה לנערי' יכולי' הרוב להכרי' המיעו' על זה כי קדושת בית המדרש גדול מקדושת בית הכנסת שזה חיי שעה ובית המדרש חיי עולם ולכן עושים מבית הכנסת בית המדרש ולא מבית המדרש בית הכנסת גם כי בית המדרש קרוי מקום שלומדים בו בכל יום בקבע ת"ח ד' אמות של תורה ג"כ מקום שלומדים הנערים

בקבע שם שאינו מקום דירה אלא מקום למוד יקרא גם כן בית המדרש כי הבל פי תורת הקטנים עדיף שאין בו חטא וגם מהם מקום שלומדים הלכה ויש בו קדוש' תורה שבכתב ושבעל פה.

הרי מבואר במבי"ט שרק רוב בני הקהילה יכולים לשנות את יעוד בית הכנסת לבית מדרש (ועיי"ש שחלק מהטעמים שייכים דוקא בלימוד הנערים וחלקם רק במקום שנוהגים בו קדושת בית המדרש), אבל לא ניתן לכפות את הרוב מצד חובת בני העיר.

טו. מקום הפעילות של המשיבה כיום

פעילות המשיבה כיום מתקיימת במבנה של בניה קלה בשטח הפרגולה הסמוך לביכ"נ המבקשת. אנשי המבקשת טענו מספר טענות כלפי הפעילות במקום זה-

א. המבנה אינו חוקי ועל המשיב לסלקו.

ב. הנתבע הפר את ההסכמות שלפיהן פעל בבית הכנסת. לפיכך עליו לסלק את ידו משטח בית הכנסת כולל הפרגולה והרחבה.

ג. הנתבע חוסם את המעבר לשירותים. צריך לסלק את החסימה.

ד. הנתבע השתלט על המחסן של בית הכנסת. עליו להשיב את המחסן לבעליו.

ה. הנתבע חוסם את המעבר לעזרת נשים.

ו. שטח הפרגולה היה משמש לנשים העומדות ליד בית הכנסת, ובגלל בניית המשיב, נחסם.

ז. הנתבע משתמש בלי רשות בציוד וספרים של בית הכנסת. מבוקש לסלק את ידו.

והנה לגבי הטענה הראשונה, האגודה לא חתמה בוררות מול בית הדין הנושא אינו בסמכות בית הדין. הנושא שבהכרעת בית הדין הוא רק הזכויות של המבקשת מול הזכויות של המשיבה.

לגבי טענה ב', כאן עומדת לה החובה של הציבור להעמיד מקום תורה. ולכן ככל שמדובר בשטח חיצוני לבית הכנסת שהשימוש בו אינו מונע את שימושה של משי' מ. לתפילה ופעילויות המבקשת, אזי חובה עליהם לאפשר למשיבה לקיים בשטח זה את פעילות המשיבה, עד שימצא מקום אחר לפעילות המשיבה.

לגבי טענה ג'- בית הדין ביקר במקום והתרשם שההפרעה למעבר היא מינורית, ואין בה כדי להצדיק את פינוי המשיבה מהמקום.

לגבי טענה ד', המשיב הבהיר כי נכנס למחסן לעיתים רחוקות עבור ציוד המאוחסן שם. בהתאם אין בכך הפרעה מהותית המצדיקה נקיטת צעדים.

לגבי טענה ה'- בדיונים, ובפרט בדיון מתאריך כח אלול התשפ"ה הבהירו הצדדים שיש הסדר קבוע לגבי כניסת הנשים, ומטעם זה בחגים ובפורים אנשי המשיבה מפנים את המתחם כאשר מגיע זמן התפילה במבקשת. עד למציאת פתרון מוסכם או הקצאה אחרת עבור המשיבה, על הצדדים לדבוק במצב הקיים.

לגבי טענה ו'- התרשמות בית הדין שההפרעה מינורית ואינו עומדת בפני הצורך למקום תורה ותפילה.

לגבי טענה ז'- על הנתבע להימנע משימוש ברכוש המבקשת ללא הסכמה בכתב מבעלי הסמכות.

אמנם, ככל שימצא פתרון אחר לפעילות המשיבה, בין אם ע"י הקצאה מהאגודה ובין אם ע"י פתרון אחר, וכן אם חלילה תיפסק פעילות המשיבה, תהיה המשיבה חייבת לפנות את המתחם ולסלק את ההפרעות לפעילות המבקשת. כמו כן במידה שייעשו פעילות חד צדדיות ע"י מי מהצדדים, ישקול בית הדין שנית את זכויות הצדדים.

ולסיכום פרק זה :

בית דין לדיני ממונות - הליכות עם ישראל

ת.מ. 372-02-24

תאריך: טז טבת תשפ"ו 05/01/25

בפני הרב רצון ערוסי אב"ד, הרב שלום חי מרחבי חב"ד, הרב נריה זאבי חב"ד

המשיבה ואנשיה רשאים להשתמש במבנה הזמני שבנו בשטח בתבניתו היום. אסור למי מהצדדים ליצור שינוי במצב בשטח, בבינוי או בשימושים בלי הסכמה מפורשת בכתב או צו שיפוטי. כל זאת עד שימצא פתרון אחר לפעילות המשיבה.

טז. סיכום פסק הדין:

- א. בית הכנסת המבקשת ימשיך להתנהל ע"י ועד בית הכנסת.
- ב. פעילות המשיבה תמשיך במתחם הקיים כיום, תוך שימור הסטטוס קוו הקיים.
- ג. לא ניתן לעשות כל שינוי בבינוי או בהיקפי השימוש בשטח ללא הסכמה מראש בכתב של שני הצדדים.
- ד. סעיף ב מחייב רק את שני הצדדים הרלוונטיים לתיק. בית הדין אינו מורה דבר לאגודת ב. או לוועדה לתכנון ובניה בחבל מודיעין ואין זה בסמכות בית הדין.
- ה. בית הדין אוסר כל פניה של אחד המצדדים לרשויות הנ"ל או לרשויות אחרות במטרה לכפות שינוי בבינוי או בשימוש בבינוי, המנוגד להכרעת בית הדין. כמו כן שום צד לא יעשה שינוי על דעת עצמו בבינוי במקום, באספקת החשמל או בגישה לשירותים ולמחסן. ככל שיהיה צורך בהכרעה במקום, יפנו הצדדים לבית הדין. עד ההכרעה לא יבצעו הצדדים ואנשיהם שום שינוי במקום.
- ו. הסטטוס קוו הקיים הנ"ל בסעיף ב כולל את סדרי הגישה המוסכמים לעזרת הנשים של המבקשת בחגים ובפורים.
- ז. ככל שהמשיבה תקבל או תרכוש שטח אחר לפעילותה, או שפעילות המשיבה חלילה תיפסק מכל סיבה שהיא, על המשיבה לפנות את השטח הנוכחי ולמנוע כל הפרעה מצדה למבקשת.
- ח. במידה שפסק הדין יופר, או שאחד הצדדים יעשה מעשים חד צדדיים ללא הסכמה, ישקול בית הדין בהתאם מחדש את זכויות הצדדים.
- ט. טוב תעשה המשיבה אם תפעל למצוא מקום אחר לפעילותה.
- י. בית הדין אינו נותן הוראות כלשהן לאגודה של ב. או לוועדה לתכנון של חבל מודיעין. הנ"ל לא חתמו בוורות בפני בית הדין, דבריהן לא נשמעו ואין לבית הדין סמכות כלפיהן.
- יא. אין צו להוצאות.

בשולי הדברים ולא בשולי חשיבותם:

התרשמות בית הדין היא כי עם רצון טוב ניתן היה לפתור את כל הקשיים ולקיים את כל הפעילות במתחם אחד בשינויים המתבקשים. התנהלות בעייתית של שני הצדדים הובילה למבוי הסתום הנוכחי. מדובר במשפחה אחת וחשיבות רבה לשלום ביניהם ומה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ואין כלי מחזיק ברכה אלא השלום.

ההכרעה ההלכתית בגופם של דברים הינה על פי הכללים המשפטיים הלכתיים. עם זאת, ראוי לעשות הכל כדי שקול התורה לא יפסק. לכן, ראוי מאוד ששני הצדדים יעשו יד אחת מול האגודה של היישוב ומול רשויות התכנון כדי למצוא עבור המשיבה מיקום מתאים עבור הפעילות. כמו כן

בית דין לדיני ממונות - הליכות עם ישראל

ת.מ. 372-02-24

תאריך: טז טבת תשפ"ו 05/01/25

בפני הרב רצון ערוסי אב"ד, הרב שלום חי מרחבי חב"ד, הרב נריה זאבי חב"ד

מן הראוי שעד שתהיה הקצאה, יגיעו הצדדים להבנות שיאפשרו פעילות מליאה באופן שלא תהיה בו הפרעה זה לזה.

ובזאת באנו על החתום :

הרב נריה זאבי

הרב שלום חי מרחבי

הרב רצון ערוסי- אב"ד

